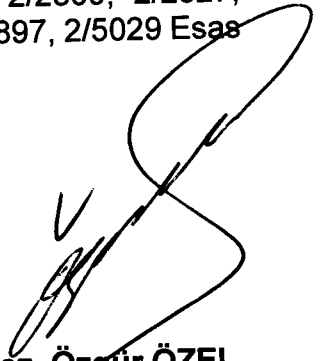

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

27. Döneme ait 2/1081, 2/1507, 2/2079, 2/2124, 2/2130, 2/2309, 2/2327, 2/3146, 2/4113, 2/4177, 2/4339, 2/4347, 2/4551, 2/4759, 2/4803, 2/4897, 2/5029 Esas Numaralı Kanun Tekliflerini yeniliyorum.

Saygılarımla arz ederim.

Ecz. Özgür ÖZEL
Manisa Milletvekili

TBMM BAŞKANLIĞI	
Tali Komisyon	Tarım, Orman ve Köyişleri , Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve Teknoloji
Esas Komisyon	Plan ve Bütçe
Tarih: 4-7-2023	Esas No: 2/1236

TBMM KATILIMLI GENEL MÜDÜRLÜĞÜ
22 Haziran 2023
Numara:

TBMM GENEL EVRAK
22 Haziran 2023
No: 236538

T.B.M.M.
CUMHURİYET HALK PARTİSİ
Grup Başkanlığı
Tarih : 27 Eylül 2018
Sayı : 284

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Özelleştirilen Şeker Fabrikalarının Kamulaştırılması Hakkındaki Kanun Teklifi ve gerekçesi ekte sunulmuştur.

Gereğini arz ederiz. 26/09/2018

Engin ALTAY
İstanbul Milletvekili

Özgür ÖZEL
Manisa Milletvekili

Engin ÖZKOÇ
Sakarya Milletvekili

Veli AGBABA
Malatya Milletvekili

TBMM BAŞKANLIĞI		
Tali Komisyon	- Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve Teknoloji - Tarım, Orman ve Kırsal Kalkınma	
Esas Komisyon	Plan ve Bütçe	
Tarih :	16 Ekim 2018	Esas No: 2/1081

TBMM KANUNLAR ve KARARLAR BŞK.LİĞİ
27 Eylül 2018
Numara:

TBMM GELEN EVRAK
27 Eylül 2018
No: 358887
EBYS'ye AKTARILMIŞTIR

TBMM KANUNLAR ve KARARLAR BŞK.LİĞİ
16.10.2018
358887

GENEL GEREKÇE

Şeker, gündelik yaşamımızda yaygın ve sürekli olarak tüketilen stratejik bir üründür. Cumhuriyeti kurulduğu yıllarda Mustafa Kemal Atatürk bu gerçeği görerek sağlıklı bir toplum yaratma ideali yola çıkmıştır. Halkımızın sağlıklı olması ve sağlıklı yaşaması için projeler peşinde koşmuştur. Devletin kurumlarını, tarım ve sanayi üretimini sağlıklı nesiller yetiştirmek anlayışı üzerine planlamış ve uygulamıştır. Bu bakış açısıyla şeker fabrikalarını ülkemiz için oldukça önemli ve stratejik görmüştür. Ülkemizin ilk şeker fabrikaları Kurtuluş Savaşı sonrasında yokluk yıllarında tamamen yerli ve milli olarak kurulmuştur. Cumhuriyetin ilk yıllarında;

- 19.4.1923 tarihinde Uşak Terakki Ziraat T.A.Ş.,
- 14.6.1925 'de İstanbul ve Trakya Şeker Fabrikaları T.A.Ş.
- 22.Aralık.1925 tarihinde Alpullu Şeker Fabrikası,
- 5.12.1933 tarihinde "Anadolu Şeker Fabrikaları T.A.Ş. Eskişehir Şeker Fabrikası,
- 19.10.1934 tarihinde Turhal Şeker Fabrikaları T.A.Ş. Turhal Şeker Fabrikası,

kurulmuştur.

1951-1956 yıllarını kapsayan dönemde ise on bir yeni şeker fabrikası inşa edilerek, 1956 yılında fabrika sayısı toplamda on beşe ulaşmıştır. Daha sonra 1962 yılında Ankara Şeker Fabrikası ve 1963 yılında da Kastamonu Şeker Fabrikası, işletmeye alınmışlardır.

Ülkemizin nüfus artışına paralel olarak artan şeker ihtiyacını karşılamak amacıyla yeni şeker fabrikaları planlı bir şekilde kurulmuştur. 1977'de Afyon, 1982'de Muş ve Konya Ilgın, 1983'de Niğde Bor, 1984'de Ağrı, 1985 yılında da Elbistan Şeker Fabrikası işletmeye açılmıştır.

1989 yılında Van Erciş, Konya Ereğli, Samsun Çarşamba Şeker Fabrikaları, 1991 yılında Çorum, 1993 yılında Kars, 1998 yılında Yozgat, 2001 yılında ise Kırşehir Şeker Fabrikaları işletmeye açılmıştır. 1923-2001 arasında toplam 30 şeker fabrikası kurulmuş olup hepsi yerli sermayeyle kurulan tamamen yerli ve milli fabrikalardır.

Görüldüğü gibi Cumhuriyetimizi kuran ve sonraki yıllarda yöneten kadrolar stratejik bir ürün olan şeker üretimine büyük önem vermişler, artan nüfusa ve şeker talebine bağlı olarak şeker fabrikası sayısını da artırmışlardır. Stratejik ürün olan şeker üretimi

koşullarına bırakılmamış, devletimiz doğrudan rol ve sorumluluk almıştır. Bu şekilde şeker fabrikaları sadece şeker üretmemiş çalışanların ve kuruldukları bölgelerde yöre halkının sporun hemen hemen her dalı başta olmak üzere ekonomik ve sosyal hayatına önemli katkılar sağlamıştır. Fabrikalar ve etrafına düzenli bir şekilde kurulan lojman, sosyal tesisler ve spor salonları gelişmiş Avrupa ülkelerini aratmayacak düzen ve kalitede inşa edilmiştir. Şeker fabrikalarında çalışanlar ve aileleri hem üretim yaparak ülke ekonomisine önemli katkılar sağlarken hem de sosyal ve kültürel alanda değişim ve gelişime önemli katkılar sağlamıştır. Benzer gelişmeleri Devlet Su İşleri, Karayolları, Köy Hizmetleri gibi ülke genelinde örgütlenen kuruluşlar ve Sümerbank'ın fabrikalarında da görmek mümkündür.

2002 yılından sonra ülkemizde devletin fabrika yaptığı değil tam tersine sahip olduğu fabrikaların satılarak ithalatçı firmalara piyasa yaratıldığı, çalışanlarının işten atıldığı veya başka kurumlarda çalışmaya zorlandığı bir dönem başlamıştır. Örneğin AKP iktidarı döneminde 2002-2018 arasında 16 yıllık dönemde hiç şeker fabrikası kurulmamıştır.

Şeker pancarından üretilen şeker, doğal şeker olduğu için sağlığa en yararlı şekerdir. Türkiye bir tarım ülkesidir. Dünyanın en kaliteli şeker pancarı Türkiye'de üretilmektedir. Bilim adamlarının yaptıkları araştırmalarda, nişasta bazlı şekerin (NBS) kansere neden olduğu bilimsel olarak belgelenmiştir. Bilim ve teknolojiye gelişmiş olan Fransa, Almanya, İngiltere, İtalya, Hollanda, Japonya, ABD gibi ülkeler, şeker pancarından üretilen şekeri kullanmaktadır. Bu ülkelerde, kansere neden olduğu bilimsel olarak kanıtlanmış olan NBS'nin kullanılması yasaktır.

AKP Genel Başkanı Recep Tayyip Erdoğan, siyasete girdiği ilk günden başlayarak işe "Ben Türkiye'yi içeride ve dışarıda pazarlayacağım" diyerek başlamıştır. Özelleştirmeden sorumlu Maliye Bakanlığı'na, "babalar gibi satarız" sözüyle hafızalarımıza kazınan Kemal Unakıtan'ı atayarak işe başlamış, AKP iktidarları döneminde devlet tarafından hiçbir sanayi kuruluşu yapılmadığı gibi AKP öncesi Cumhuriyetin ilk yıllarından başlayarak halkın verdiği vergilerle kurulan ne kadar sanayi kuruluşu ve fabrika varsa varlıklarıyla birlikte yok pahasına satılmıştır.

2002-2018 arasında hiç şeker fabrikası yapmayan AKP, önce bilimsel araştırmalarda kanser yaptığı belgelenen NBS'nin ithaline uygulanan kotayı kaldırarak nişasta bazlı şekerin satışı serbest bırakmış, arkasından da halkın gündelik yaşamında sürekli tükettiği stratejik bir ürün olan ve ülkemizde üretilen şeker pancarının işlendiği, şeker fabrikalarını satmaya karar vermiştir.

On altı yıllık AKP iktidarı boyunca Türkiye’de stratejik öneme sahip birçok kamu kuruluşu yok pahasına satılarak özelleştirilmiştir. Yapılan yasal düzenlemelerle yerli ve milli ürünlere darbe üstüne darbe vurulmuş, tarım ve sanayideki kamu işletmeleri adeta yok edilmiştir. Son olarak 23.12.2017 tarihinde OHAL kapsamında Bakanlar Kurulu tarafından hazırlanan 696 sayılı KHK ile Şeker Kurumu kapatılarak devletin şeker üretiminden elini çekmesi ve her şeyin piyasanın insafına bırakılması sağlanmıştır. 21.02.2018 tarihinde de Cumhuriyetimizin başından itibaren kurulan ve tamamen yerli ve milli olanaklarla kurulmuş olan Türkiye Şeker Fabrikaları’na ait on dört fabrikanın satışı Resmi Gazete’de yayınlanarak yürürlüğe girdi. Cumhuriyetin birer değeri haline gelen ve ülkemizin şeker ihtiyacını karşılayan kamu malı; Bor, Çorum, Kırşehir, Yozgat, Erzincan, Erzurum, Iğın, Kastamonu, Turhal, Afyonkarahisar, Alpulu, Elbistan, Muş ve Burdur şeker fabrikalarının satışının önu açılmıştır.

Bütün bu süreçlerle; nişasta bazlı şeker (NBŞ) olarak bilinen ve insan vücudunun hiçbir şekilde kabul edemediği, çoğunlukla genetiği değiştirilmiş mısır kullanılarak üretilen ve "canavar şeker" olarak bilinen sanayi tipi bir şekerin tüketilen pek çok üründe kullanılmasının önu açıldı. Kronik hastalıkları salgına dönüştüren nişasta bazlı şeker/mısır şurubunun tüketimi Fransa, Hollanda, Avusturya, İrlanda, İsveç, Yunanistan gibi pek ülkede yasaklanmıştır. Avrupa’da kişi başına NBŞ tüketimi 1-1,5 kg civarındayken bizde 6.5 kg civarındadır. Ülkemiz NBŞ için büyük bir pazar olmuş ve bu durum ise tehlikeleri beraberinde getirmiştir.

Sağlık Bakanlığı Bilim Kurulu’nun Ocak 2018 tarihli NBŞ raporunda;

- Vücudumuzda beyindeki tokluk duygusunu algılayacak glukoz sensörleri bulunduğu, fruktoz için söz konusu olmayan bu durumun yeme davranışını bozduğu,
- Nişasta bazlı şekerlerin içinde bulunan fruktozun insan metabolizmasında anarşiye neden olduğu, sindirilmeden kana karıştığı için karaciğerde yağlanmaya neden olduğu, insülin salgılatmadığı için tokluk hissi hormonunu uyarmadığı ve aşırı yemeye neden olduğu, NBŞ ürünlerinde tüketilen yüksek fruktozun obeziteye kapı araladığı,
- Kolan ve meme kanserleri başta olmak üzere çeşitli kanser türlerinin de obeziteyle bağlantılı olduğu ve fruktozun gut hastalığı riskini de artırdığı, fruktoz metabolizmasının farklı olması nedeni ile insülin direnci, obezite ve şeker hastalığına yol açacağı,

- NBŞ ürünlerinin üretim aşamasında olası cıva ve karbonil bileşiklerinin varlığı olduğu,
- Nişasta Bazlı Şekerin etiketlere açıkça yazılmasının gerektiği,

belirtilmektedir.

NBŞ sadece sağlığını tehlikeye atmayıp aynı zamanda ekonomimize de çok ağır zararlar vermektedir. NBŞ'lerin tüketimi, AB'de ve dünyada düşerken Türkiye'de yükselmektedir. Kotalı NBŞ üretiminin %90'nını elinde bulunduran Amerikan şirketi olan Cargill'in kotası son yıllarda aşırı bir şekilde arttırılmış ve bunun sonucu devletin elindeki şeker fabrikaları büyük zarar görürken, ülke ekonomisine de büyük zarar vermiştir.

Bütün bu gelişmeler sonucu daha önceleri şeker ihraç eden bir ülke olan Türkiye 2015 yılında 170 bin ton şeker ithal etmiştir. 08 Nisan 2016 yılında şeker ithalatının önünü açabilmek için şeker ithalatında sıfır gümrük kararı alınmıştır. Şeker ithal edilmesini gerektirecek bir durum olmamasına rağmen şeker ithalatını kolaylaştıracak böyle bir kararın alınması çiftçiyi ve üretim yapan şeker fabrikalarını zora sokmuştur. Şeker fabrikalarının satılma kararının alınması gerçekte insan sağlığına zararlı, GDO'lu mısırdan üretilen ve canavar şeker olarak adlandırılan NBŞ üretimin önünü açmaya ve birilerine maddi menfaat sağlamaya yönelik bir hareket olmuştur.

Bütün bu gerçeklere ve gelişmelere rağmen AKP hükümeti, hangi niyet ve stratejik öngörüler ile şeker fabrikalarını sattığını kamuoyuna açıklayamamıştır. Satılan şeker fabrikalarının ileride değişik gerekçelerle kapanması ve arazilerin başka maksatlarla kullanılması hâlinde yüzbinlerce şeker pancar üreticisi de göçe mecbur edilecektir. Özel sektöre ait şeker fabrikalarının daha iyi çalıştırılması ve pancar üretiminin daha çok artırılmasına yönelik güvenilir bir stratejik plân olmadan şeker fabrikalarının satılmış olması millî menfaatlerimize aykırı olmuştur.

Ayrıca, özelleştirme ihalelerinin kazanan firmaların daha devir işlemleri tamamlanmadan fabrikaları üçüncü kişilere satma yoluna gitmesi, özelleştirilme ihaleleriyle ilgili usulsüzlük iddialarını güçlendirmektedir.

Bu Kanun Teklifi ile yukarıda açıklanan nedenlerle özelleştirme süreci henüz tamamlanmamış şeker fabrikalarının özelleştirme işlemlerinin iptal edilmesi ve özelleştirilen şeker fabrikalarının da kamulaştırılarak tekrar devlete kazandırılması amaçlanmaktadır.

MADDE GEREKÇELERİ

MADDE 1- Maddede Kanunun amacı açıklanmaktadır.

MADDE 2- Maddede Kanun, Kanuna ekli (I) sayılı listede yazılı şeker fabrikaları hakkında uygulanacağı hüküm altına alınmaktadır.

MADDE 3- Maddenin birinci fıkrasında Özelleştirme Yüksek Kurulu kararlarıyla özelleştirilen bu Kanuna ekli (I) sayılı listede yer alan şeker fabrikalarından özel sektöre devri tamamlananların bu Kanunun Resmi Gazete'de yayımlandığı tarihten itibaren altı ay içinde 20/11/1984 tarih ve 3082 sayılı Kamu Yararının Zorunlu Kıldığı Hallerde, Kamu Hizmeti Niteliği Taşıyan Özel Teşebbüslerin Devletleştirilebilmesi Usul ve Esasları Hakkında Kanun Hükümlerine göre kamulaştırılması hüküm altına alınmaktadır.

Maddenin ikinci fıkrasında bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihte özelleştirme işlemleri devam eden fabrikaların özelleştirme işlemlerinin durdurulacağı ve özelleştirme işlemlerinin durdurulması dolayısıyla üzerinde ihale kalan firmanın zararının gerçek giderleri esas alınarak Hazine tarafından karşılanması hüküm altına alınmaktadır.

MADDE 4- Maddenin birinci fıkrasında yapılan düzenleme ile kamulaştırılan şeker fabrikaları için ödenecek kamulaştırma karşılığının belirlenmesi, değer tespiti ve takdir komisyonlarının oluşturulması, değer tespiti ve takdiri, ödeme işlemlerinin 3082 sayılı Kanun hükümlerine göre yerine getirilmesi sağlanmaktadır.

İkinci fıkrada yapılan düzenleme ile hesaplanan kamulaştırma bedelinin özelleştirme bedelinin tahsil edildiği tarihten kamulaştırma tarihine kadar geçen sürede ortaya çıkan Türkiye İstatistik Kurumunca hesaplanan TÜFE oranının yüz on fazlasından çok olamayacağı hüküm altına alınmaktadır.

MADDE 5- Madde ile bu Kanunun Resmi Gazetede yayımlanmasından itibaren, kanun kapsamındaki şeker fabrikalarının sahibi ve yetkili organlarının, işletmeyi borçlandıracak ve her türlü taşınır ve taşınmaz varlıklarının azalmasına yol açacak bütün tasarruf ve işlemleri geçersiz sayılarak muhtemel suiistimallerin önlenmesi sağlanmaktadır.

MADDE 6- Yürürlük maddesidir.

MADDE 7- Yürütme maddesidir.

ÖZELLEŞTİRİLEN ŞEKER FABRİKALARININ KAMULAŞTIRILMASI HAKKINDAKİ KANUN TEKLİFİ

Amaç

MADDE 1- (1) Bu Kanunun amacı, kamu yararı nedeniyle devlet tarafından işletilirken özelleştirme işlemine tabi tutulmuş şeker fabrikalarının kamulaştırılması ile özelleştirme işlemleri devam eden fabrikaların özelleştirme işlemlerinin durdurulmasına ilişkin esasları düzenlemektir

Kapsam

MADDE 2- (1) Bu Kanun, ekli (I) sayılı listede yazılı şeker fabrikaları hakkında uygulanır.

Kamulaştırma

MADDE 3- (1) Özelleştirme Yüksek Kurulu kararlarıyla özelleştirilen bu Kanuna ekli (I) sayılı listede yer alan şeker fabrikalarından özel sektöre devri tamamlananlar, bu Kanunun Resmi Gazete'de yayımlandığı tarihten itibaren altı ay içinde 20/11/1984 tarih ve 3082 sayılı Kamu Yararının Zorunlu Kıldığı Hallerde, Kamu Hizmeti Niteliği Taşıyan Özel Teşebbüslerin Devletleştirilebilmesi Usul ve Esasları Hakkında Kanun Hükümlerine göre kamulaştırılır.

(2) Bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihte özelleştirme işlemleri devam eden fabrikaların özelleştirme işlemleri durdurulur. Özelleştirme işlemlerinin durdurulması dolayısıyla üzerinde ihale kalan firmanın zararı gerçek giderleri esas alınarak Hazine tarafından karşılanır.

Kamulaştırma karşılığı

MADDE 4- (1) Kamulaştırılan şeker fabrikaları için ödenecek kamulaştırma karşılığının belirlenmesi, değer tespiti ve takdir komisyonlarının oluşturulması, değer tespiti ve takdiri, ödeme işlemleri 3082 sayılı Kanun hükümlerine göre yerine getirilir.

(2) Hesaplanan kamulaştırma bedeli özelleştirme bedelinin tahsil edildiği tarihten kamulaştırma tarihine kadar geçen sürede ortaya çıkan Türkiye İstatistik Kurumunca hesaplanan TÜFE oranının yüz on fazlasından çok olamaz.

Geçersiz tasarruflar

MADDE 5- (1)Bu Kanunun Resmi Gazetede yayımlanmasından itibaren, kanun kapsamındaki şeker fabrikalarının sahibi ve yetkili organlarının, işletmeyi borçlandıracak ve her türlü taşınır ve taşınmaz varlıklarının azalmasına yol açacak bütün tasarruf ve işlemleri geçersizdir.

Yürürlük

MADDE 6- (1)Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

Yürütme

MADDE 7- (1) Bu Kanun hükümlerini Cumhurbaşkanı yürütür.

EK: (I) SAYILI LİSTE

1	Alpullu Şeker Fabrikası
2	Muş Şeker Fabrikası
3	Erzincan Şeker Fabrikası
4	Erzurum Şeker Fabrikası
5	Afyon Şeker Fabrikası
6	Burdur Şeker Fabrikası
7	Elbistan Şeker Fabrikası
8	Turhal Şeker Fabrikası
9	İlgın Şeker Fabrikası
10	Çorum Şeker Fabrikası
11	Yozgat Şeker Fabrikası
12	Bor Şeker Fabrikası
13	Kırşehir Şeker Fabrikası

